

**Talousvaliokunnan mietintö n:o 57 hallituksen esityksestä
elintarvikelaiksi ja laiksi elintarvikevirastosta annetun lain 3 §:n ku-
moamisesta**

Eduskunta on 12 päivänä joulukuuta 1994 lähettänyt talousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 325 elintarvikelaiksi ja laiksi elintarvikevirastosta annetun lain 3 §:n kumoamisesta.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina vanhempi hallitussihteeri Antti Toivonen kauppa- ja teollisuusministeriöstä, ylitarkastaja Veli-Mikko Niemi sosiaali- ja terveysministeriöstä, apulaisosastopäällikkö Olli Sorvettula maa- ja metsätalousministeriöstä, lakimies Teija Peltola Kuluttajavirastosta, johtaja Kalevi Salminen Elintarviketeollisuusliitosta, pääsihteeri Leena Simonen Suomen Kuluttajaliitosta, toiminnanjohtaja Gun Väyrynen Kuluttajat-Konsumenterna ry:stä, neuvotteleva lakimies Aila Lind Suomen Kuntaliitosta, toimitusjohtaja Osmo Laine Suomen Päivittäistavarakauppojen yhdistyksestä, kaupungineläinlääkäri, laboratorion päällikkö Maija Hatakka Suomen Eläinlääkäriliitosta, johtaja Heikki Pyysalo Tullilaboratoriosta ja puheenjohtaja Leena Panula Ympäristö- ja terveysalan tekniset ry:stä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi elintarvikelaki. Lain tavoitteet ovat pääosin samat kuin voimassa olevassa laissa. Hallinnollista menettelyä koskevat säännökset uudistetaan. Lain soveltamisalaa laajennetaan koskemaan myös elintarvikkeiden markkinointia. Valvonnan järjestäminen sopeutetaan Euroopan unionin jäsenyyden vaatimuksiin.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää hallituksen esitykseen sisältyviä lakiehdotuksia tarpeellisina ja puoltaa niiden hyväksymistä seuraavin muutoksin ja huomautuksin.

Elintarvikkeiden luovutukseen sovelletaan nyt puheena olevien lakiehdotusten lisäksi muun muassa terveydensuojelulakia (763/94) sekä vuonna 1994 annettuja liha-, maito-, kala- ja munavalmistehygienialakeja. Elintarvikelakiehdotuksen säännöksiä ei kaikilta osin ole sopeutettu näihin lakeihin. Tarpeettomien ristiriita- ja tulkintatilanteiden välttämiseksi ehdotetaan lakiehdotuksen 4, 8, 11, 14, 15, 16, 20, 23, 24, 27, 41, 42 ja 48 §:ään tarkistuksia.

Elintarvikelakiehdotuksen 12 §:n säännös tullilaitoksen tehtävistä on osittain harhaanjohtava. Säännönmukainen rajavalvonta tulee Suomen liittyttyä Euroopan unionin jäseneksi kysymyksen enää vain unionin ulkopuolelta tulevasa tuonnissa. Koska säännös ei aiheuttane tullintaongelmia ja kun tullihallintoa koskevien säännösten kokonaisuudistusta tietyvästi selvitetään, valiokunta ei ehdota muutoksia tältä osin.

Elintarvikelakiehdotuksen rangaistussäännöksiä sisältävän 39 §:n 6 momenttia ehdotetaan tarkistettavaksi yhdenmukaiseksi uhkasakon pakkokeinoluonteeseen ja rikoslakiuudistuksen toisessa vaiheessa omaksuttujen periaatteiden kanssa.

Valiokunta ehdottaa kunnioittaen,

että hallituksen esitykseen sisältyvä 2. lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana ja

että hallituksen esitykseen sisältyvä 1. lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

1.

Elintarvikelaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 ja 2 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

3 §

Soveltamisalan rajoitukset

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

(2 mom. *poist.*)

(2 mom. kuten hallituksen esityksen 3 mom.)

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

(1—13 kohta kuten hallituksen esityksessä)

14) *elintarvikevalvonnalla* elintarvikemääräyksiin liittyvää opastusta sekä valvontatoimenpiteitä, joilla asianomainen viranomainen toteaa, vastaako elintarvike tai sen *käsittelymenetelmä* elintarvikemääräyksiä;

15) *valvontatoimenpiteellä* tarkastusta, näytteenottoa ja näytteen tutkimista, (*poist.*) kirjallisen aineiston tutkimista sekä elinkeinonharjoittajan omavalvontajärjestelmän ja sen tulosten tutkimista taikka muuta elintarvikevalvontaan liittyvää toimenpidettä tai selvitystä;

(16—18 kohta kuten hallituksen esityksessä)

2 luku

Käsittelyn ja luovutuksen yleiset ehdot

5—7 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

8 §

Elinkeinoonharjoittajan velvollisuus suorittaa omavalvontaa

(1—3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

(4 mom. *poist.*)

3 luku

Valvontaviranomaiset ja niiden tehtävät

9 ja 10 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

11 §

Paikallishallinto

Kunnan määräämä lautakunta tai muu monijäseninen toimielin huolehtii elintarvikevalvontaan kuuluvista tehtävistä kunnan alueella. Kunnanvaltuusto voi päättää, että toimielin voi siirtää *toimivaltaansa* alaiselleen viranhaltijalle.

12 ja 13 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

4 luku

Tutkimuslaitokset

14 §

Elintarvikelain nojalla hyväksytyt tutkimuslaitokset

Elintarvikevirasto hyväksyy valtion tai kunnan omistaman laboratorion viralliseksi elintarvikelain nojalla hyväksytyksi tutkimuslaitokseksi (*virallinen tutkimuslaitos*), jos tutkimuslaboratorio täyttää (*poist.*) tutkimuslaitokselle määrättyt kansainväliset laatuvaatimukset.

Elintarvikevirasto pitää (*poist.*) rekisteriä hyväksymistään tutkimuslaitoksista. Rekisteriin merkitään jokaisen tutkimuslaitoksen pätevyysalue. Virallinen tutkimuslaitos on velvollinen tekemään valvontaviranomaisen pyynnöstä laboratoriotutkimuksia omalla pätevyysalueellaan.

(3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

15 §

Virallisille tutkimuslaitoksille asetettavat vaatimukset

Virallisella tutkimuslaitoksella tulee olla laatu-järjestelmä ja laitoksen tulee säännöllisesti osallistua elintarvikeviraston järjestämiin pätevyystestauksiin.

Elintarvikevirasto antaa yleisiä ohjeita kansainvälisiin standardeihin perustuvan laatu-järjestelmän kehittämisestä ja ylläpidosta sekä muista tutkimuslaitosten toiminnan ja laadun kehittämiseen liittyvistä toimenpiteistä.

16 §

Tutkimuslaitosten erityistehtävät

(Kuten hallituksen esityksessä)

5 luku

Elintarvikevalvonnan järjestäminen

17—19 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

20 §

Näytteenotto ja näytteen tutkiminen

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Elintarvikevalvonnan näytteet on tutkittava viivytyksettä tässä laissa tarkoitettussa virallisessa tai muussa elintarvikeviraston hyväksymässä tutkimuslaitoksessa.

21 ja 22 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

6 luku

Elintarvikelaitokset

23 §

Ilmoitusvelvollisuus ja luvanvaraisuus

Sen lisäksi, mitä muussa laissa on säädetty, kauppa- ja teollisuusministeriö voi määrätä tämän lain noudattamisen valvonnan kannalta tarpeellisesta elintarvikelaitosten ilmoitusvelvollisuudesta.

Ilmoitusvelvollisuus voidaan määrätä koskemaan myös tämän lain valvonnan kannalta tarpeellista osaa elintarvikelaitoksen tuotantoa, valmistusta, kaupanpitoa ja varastointia sekä maa-hantuonnin ja viennin osalta määriä ja muita kaupanpidon valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja.

(3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

7 luku

Valvonnasta perittävät maksut

24 §

Kunnan viranomaisten perimät maksut

Kunta perii elinkeinonharjoittajalta kunnan hyväksymän taksan mukaisen maksun, joka vastaa suuruudeltaan enintään suoritteiden tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia:

1) elintarvikelaitoksen lupa- ja ilmoitusasioiden käsittelystä; sekä

2) tämän lain 18 §:n 1 momentin tarkoittaman säännöllisen valvonnan näytteiden ottamisesta ja tutkimisesta.

25 ja 26 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

8 luku

Pakkokeinot

27 §

Elintarvikkeen tai sen käyttötarkoituksen muuttaminen

Jos elintarvike on elintarvikemääräysten vastainen, valvontaviranomainen voi suullisesti kehottaa tai kirjallisesti määrätä elinkeinonharjoittajan tai muun luovuttajan muuttamaan elintarvikkeen määräjän kuluessa säännösten ja määräysten mukaiseksi taikka, jos tätä ei ole pidettävä mahdollisena, määrätä elintarvike käytettäväksi hyväksyttävään tarkoitukseen tai hävitettäväksi. Muutokset on tehtävä viranomaisen valvonnassa.

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

28—38 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

9 luku

Rangaistussäännökset ja menettämisseuraamukset

39 §

Rangaistussäännökset ja menettämisseuraamukset

(1—5 momentti kuten hallituksen esityksessä)

Joka rikkoo tämän lain nojalla määrättyä, uhkasakolla tehostettua kieltoa tai velvoitetta, voidaan jättää tuomitsematta rangaistukseen samasta teosta.

40 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

10 luku

Muutoksenhaku ja täytäntöönpano

41 §

Valitus

Edellä 11 §:ssä tarkoitetun kunnan lautakunnan tai toimielimen *taikka 11, 28 ja 36 §:ssä tarkoitetun viranhaltijan päätökseen* haetaan muutosta valittamalla lääninoikeuteen 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valituksesta on muutoin voimassa, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään.

Muutosta (*poist.*) 24 §:ssä tarkoitettua maksua koskevaan päätökseen haetaan valittamalla lääninoikeuteen noudattaen, mitä kunnallislais-
sa (953/76) säädetään.

(3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 31 päivänä tammikuuta 1995

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Louekoski sekä jäsenet Jurva, Jääskeläinen, Kekkonen,

42 §

Täytäntöönpano

Valvontaviranomaisen päätöstä, joka koskee elintarvikemääräysten vastaisen elintarvikkeen valmistuksen, maahantuonnin, maastaviennin, kaupanpidon, tarjoilun tai muun luovuttamisen kieltämistä tai rajoittamista *taikka elintarvikkeen markkinoilta poistamista tai haltuunottoa*, on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

11 luku

Erinäisiä säännöksiä

43—47 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

48 §

Tarkemmat määräykset

Kauppa- ja teollisuusministeriö antaa tarvittaessa tarkempia määräyksiä:

(1 kohta *poist.*)

(1—9 kohta kuten hallituksen esityksen 2—10 kohta)

10) muista *elintarvikevalvonnan järjestämiseen, käsittelymenetelmiin ja omavalvontaan liittyvistä asioista.*

(2 ja 3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

12 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

49 ja 50 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Kivelä, Korhonen, Koski, Laivoranta, J. Leppänen, Linnainmaa, Luhtanen, A. Ojala ja Paloheimo.